

**Commentariorvm, Ac Dispvtationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Respondetur argumentis prioris sententiæ. c. 7.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

tum quia eadem omnino ratione nihil communem inuenite possunt Deo, & creaturis, cum Deus supra omnem modum essentia, & substantia sit, tum etiam, quia videntes rem, sicuti est, in ea distinguere nequeunt rationem genericam ab specifica, ut disp. i. 8. cap. 4. videbimus.

Nomina Deo
attribuita
non conueniunt illi
propria.

Boethius.

August.

Dionysius.

Basilus.

18
Cur signifi-
catum for-
male aliquo-
rum attribu-
rum in Deo
proprie con-
cedatur.

8. Thomas.

Hac etiam de causa nomina, quæ alias iuxta communem sententiam Theologorum de Deo proprie dicuntur, affirmant Patres nec vere, nec proprie ipsi conuenire, quod in Deo longe aliud significant, quam in rebus creatis, ex quibus desumpta sunt. Ita Boethius lib. illo de Trinitate dixit, substantiam in Deo non esse vere substantiam, & August. lib. 5. de Trinitate cap. 10. in fine, cum afferuerit, aliqua predicatione de Deo dici, non translationis, sed proprie, subdit: *Si tamen de illo proprie aliiquid dicit ore homini potest: ut insinuaret in omni appellatione, qua Deum nuncupamus, quantumvis propria videatur, semper esse aliiquid ad modum translationis. Quo sensu Dionys. cap. 5. de mystica Theologia inter multa alia, quæ de Deo negat, dicit in Deo nec filii, nec patris rationem esse, & Basilus lib. 5. contra Eanum cap. 13. ait, nec filium, nec generationem deitatis esse proprium, sed ex humana similitudine adductum; atque ex eadem nomen spiritus traductum esse putat.*

Pro cuius rei explicatione notandum est, in omnibus nominibus, quæ Deo tribuantur, esse non nihil impropriatis, quod Deum, ipsiusque perfectiones non significant, ut in se sunt, sed in altera terum creatarum, quarum similitudine cognoscuntur, per detractionem, vel praefiantur ut explicatum est. Quia vero ad Deum transfruntur, ut significantur, quod in ipso est non ad mixtum imperfectioni, ideo dicimus, formale significatum illorum vere, & proprie in Deo reperi. *Sic ipsum appellamus sapientem, non quod discurrat, neque quod eius cognitio, operatio quedam sit elicita a facultate intellectus, sed quia ipsi superiori quadam ratione res omnes sint manifesta.*

De his autem nominibus optime docuit S. Thomas infra q. 13. art. 3. impropri dici de Deo, si attendamus id, a quo desumpta sunt, & modum nostræ cognitionis; si vero rem ipsam, proprie Deo conuenire. Id quod ex Cyrillo, & Ioanne Cypriano ibidem ostendemus. Contra vero, quia sunt nomina aliqua, quorum proprium significatum ab imperfectione omnino separari nequit, ad Deum translati, non possunt ei vel modo proprie, sed metaphorice conuenire: quæ tamen Deo tribuantur propter similitudinem aliquam effectus. Qualia etiam aliquando rebus inanimis tribuumus, sicut mari perturbato iram, & indignationem; auditum etiam & sensum, propter aliquam similitudinem ex parte effectus. Cum igitur Patres citati docent nihil eorum, quæ intelliguntur, à nobis proprie Deo conuenire, ac proinde omnia nomina de ipso impropriæ predicari, priori modo locutos esse, intelligendum est.

Hac ratione vñ etiam sunt S. Thom. & Caiet. in hoc articulo Richard. & Argentina loc. cit. ut enim optime ait Richardus, omnis creatura respectu Dei dicitur ens per imitationem, non secus arque accidentia respectu substantiae: ideoque citati Doctores censent, non dari quid vniuoce commune Deo, & creaturis. Cum quibus hoc ipsum docent.

Caiet. in hoc art. & i. q. 13. art. 5. & opul. de ente, & essentia cap. 2. q. 3. Ferrar. cum eodem S. Thom. i. contra Gen. c. 32. Bafol. in i. d. 8. q. 4. S. Propter istas.

C A P V T VII.

Respondeatur argumentis prioris sententie.

Fundamenta vero prioris sententie conuelle- 19
re difficile non est. Ad rationem illius, quæ *Prima solu-*
vnica est, quod videlicet putet auctores illius, nul-
lum pro nostra efficax argumentum inueniri. Re-
spondeo, multas quidem rationes, quæ pro no-
stra sententia afferri solent, non multum habere
momenti, non tamen omnino aliquas efficaces
deesse, ut superioris ostensum est. Ad testimonium
vero Patrum ex dictis etiam facile responderi po-
test. Ad primum, quod est Augustini, concedimus auctoritas
duo illa prædicamenta substantiae, & relationis,
Augustini, hoc est, nomina illorum prædicamentorum Deo
proprie conuenire, sed non vniuoce: quæ ratione
superius notauiimus, eundem Augustinum lib. 5. Augu-
*stini, c. 10. dixisse: *Si tamen de illo, hoc est de**
Deo, proprie aliiquid dici ore homini potest. De prædi-
camentis vero, quæ extrinsece tantum de Deo
enunciantur, quale est prædicamentum actionis,
in præsenti non curamus. Licit enim actio Dei
poneretur in prædicamento; tamen non propter
ea ipse Deus in prædicamento collocaretur.

Ad secundum testimonium, quod est Dama- 20
sceni, respondeo, vocabula filiatur, & proceſſio-
nium Damasci, sicut reliqua omnia, vñre esse à creaturis ad di-
uina translati, ut superioris ex Dionysio, & calis Pa-
tribus ostensum est, qui propterea aliquod genus
translati in diuinis nominibus concedere vi-
dentur, quod ex rebus creatis illa omnia desum-
pta sint. Quare non video, quomodo Damascenus dicere poterit oppositum. Id vero quod ad-
ducit ex cap. 3. ad Ephes. *Ex quo omnis paternitas, &c.* Ad Ephes. 3.
non probat, nomina ipsa, & vocabula filij, & Pa-
tris ex diuinis ad humanae sustine deriuata: neque
aliquis Patrum locum Pauli in eum sensum inter-
pretabilis. Neque vero paternitas eo loco ratione, f. 5. Paulus
& dignitatē Patris significat, sed familiam, Graec
enim est πατρία, quod familiā, seu tribum denotat.
Sic Psalm. 21. vertit Vulgatus, familiā, Adora-
bunt, inquit, in conspectu eius vniuersa familiā gentium,
& Psalm. 95. vbi Latine dicere poterat: *Afferte do-*
*mina familię gentium: reliquit nomen Graecum πα-
τρία, & dixit Patri gentium. Hebraice vero est,*
מִשְׁפָחוֹת Mispabot, quod 70. Interpretes Grae-
ce transtulerunt, πατρία, locis citatis, & Numer. 1.
Eo igitur cap. ad Ephes. 3. ponitur nomen πατρία,
quod familiā significat, non πατρία, quod Latine
paternitas dici potest; quæ vñtar idem Dama-
scen. in suo textu, cum dicit. *Hoc scire oportet nomen*
paternitatis, &c.

Deinde obserandum est, verbum, *Nominatur*, apud Paulum eo loco non significare idem quod, *appellatur*, aut *vocatur*, sed idem quod est. Sicut etiam, *Nomen*, aliquando sumitur pro re ipsa, ad Philipp. 1. in nomine Iesu omne genit. n. ut latius ostendit 2. lib. de Adoratione disput. 8. cap. 1. o. Simile est id, quod in eadem epist. c. 1. dicitur: *Super omne nomen,* quod nominatur sive in hoc seculo, sive in futuro, hoc est super omne id, quod celebratur.

Sensus igitur Pauli ad Ephes. 3. est huiusmodi: *Sensu Pauli*
flecho genia ad Patrem Domini nostri Iesu Chri-
sti, ex quo omnis paterna cognatio, & familia ho-
minum, atque Angelorum deriuatur, qui non so-
lunt

21 Ium Christi, sed etiam omnium hominum, & Angelorum Pater est: ideoque non tantum paternitas & eterna, sed temporalis etiam in celestes atque mundanas tribus, & congregations ipsi conuenit. Hanc interpretationem sequuntur omnes Graeci Patres, Chrysost. homil. 7. Theophylact. Theodoretus, & Oecumenius in eum locum: ex Latinis vero Ambrosius hanc particularam textus non verget. Hieronymus autem in parvus commentarij, que habentur 8. tom. simpliciter expone hoc modo: *Ex quo omnis paternitas nomen accepit, sive ex quo omnis res Pater nominatur: non quod pater per translationem ex diuinis ad humana nomen Patris deriuatur esse, sed quod omnis res, quæ Pater est, Patris fecunditatem, & dignitatem, ac proinde quoque nomen ipsum à Deo habeat.*

Ceterum idem Hieronymus in magnis commentarij, quæ habentur in 6. tom. præclare hanc locum iuxta mentem Graecorum Patrum explanat, demonstrans nomen πατέρα, significare familiam, tametipse interpretetur paternitatem: & certe Vulgatus interpres propter paranomasiā, hoc est nominum similitudinem, Latine transtulit, *paternitas*, quod Graeci πατέρα, dicitur. Sensus autem utroque modo eodem recedit, si nomine paternitatis non solam rationem, qua generatio confurgit, sed etiam principatum in quacumque familia, & congregatione intelligamus: aliqui si paternitas ex generatione ibi solum significaretur, nulla ratione verum esse posset, omnem paternitatem, quæ in cœlis, & in terris est, ex Patre eterno prouenire, aut nominari; si quidem in cœlis nulla est alia præter eternam Dei Patris: hæc autem non est ex ipso, sed potius est ipsissimus Pater. Spiritum autem cœlestium est quidem principatus at nulla certe est paternitas ex generatione procedens. Sic igitur Hieronymus in illis commentariis explicat hunc locum, ut dicat, non solum omnem familiam, & cœtum, tam Angelorum, quam hominum ex Deo Patre esse, verum etiam omnem paternitatem, quam putat esse principatum in congregatione: inquit enim: *Ita puto Angelos, ceteraque virtutes habere principes sui generis in cœstibus, quos Patres gaudent appellare.* Constat igitur, Damascenum non iuxta mentem Apostoli prædictum citasse testimonium.

22 Ratione quoque probatur, prædicta nomina ex diuinis ad humana non fuisse deriuata: siquidem antequam mysterium Trinitatis mundo manifestaretur iuxta cuiusque lingue idioma homines Patres appellabantur, & filii: generationis quoque nomen in humanis tanto antiquius est, quanto prius humana generatio cognita fuit, quæ diuina. Nomen etiam Spiritus, ut notauit Basilius, ex rebus creatis, nempe ex aere spirato, sumptum est, & ad diuinam quodammodo translatum. Eodem modo intelligendus est Dionysius 1. c. de diuin. nomin. vbi quasi per allusionem, & accommodationem prædictum Pauli testimonium legit hoc modo: *Ex qua, scilicet diuina triade, Texas omnia, id est Trinitas, in celo est, atque nominatur.*

23 Ad aliud testimonium Damasceni ex primis institutionibus cap. 7. respondeo, priori sententiae plane fuisse: nisi dicamus eo loco ei non tam certe fuisse, docere Deum esse in prædicamento, quam exempla proponere speciem, & generum: quorum exemplorum non semper requiriatur veritas.

Vasquez in 1. part. Tomus 1.

Virum in Deo sint aliqua accidentia.

24 **A** D sextum sic proceditur. Videtur 19 quod in Deo sint aliqua accidentia. *1. dist. 8. q. 4. art. 3. q. 1. contra 6. 2. 3. 2. 3. 3. 4. 4. 5. 5. 6. 6. 7. 7. 8. 8. 9. 9. 10. 10. 11. 11. 12. 12. 13. 13. 14. 14. 15. 15. 16. 16. 17. 17. 18. 18. 19. 19. 20. 20. 21. 21. 22. 22. 23. 23. 24. 24. 25. 25. 26. 26. 27. 27. 28. 28. 29. 29. 30. 30. 31. 31. 32. 32. 33. 33. 34. 34. 35. 35. 36. 36. 37. 37. 38. 38. 39. 39. 40. 40. 41. 41. 42. 42. 43. 43. 44. 44. 45. 45. 46. 46. 47. 47. 48. 48. 49. 49. 50. 50. 51. 51. 52. 52. 53. 53. 54. 54. 55. 55. 56. 56. 57. 57. 58. 58. 59. 59. 60. 60. 61. 61. 62. 62. 63. 63. 64. 64. 65. 65. 66. 66. 67. 67. 68. 68. 69. 69. 70. 70. 71. 71. 72. 72. 73. 73. 74. 74. 75. 75. 76. 76. 77. 77. 78. 78. 79. 79. 80. 80. 81. 81. 82. 82. 83. 83. 84. 84. 85. 85. 86. 86. 87. 87. 88. 88. 89. 89. 90. 90. 91. 91. 92. 92. 93. 93. 94. 94. 95. 95. 96. 96. 97. 97. 98. 98. 99. 99. 100. 100. 101. 101. 102. 102. 103. 103. 104. 104. 105. 105. 106. 106. 107. 107. 108. 108. 109. 109. 110. 110. 111. 111. 112. 112. 113. 113. 114. 114. 115. 115. 116. 116. 117. 117. 118. 118. 119. 119. 120. 120. 121. 121. 122. 122. 123. 123. 124. 124. 125. 125. 126. 126. 127. 127. 128. 128. 129. 129. 130. 130. 131. 131. 132. 132. 133. 133. 134. 134. 135. 135. 136. 136. 137. 137. 138. 138. 139. 139. 140. 140. 141. 141. 142. 142. 143. 143. 144. 144. 145. 145. 146. 146. 147. 147. 148. 148. 149. 149. 150. 150. 151. 151. 152. 152. 153. 153. 154. 154. 155. 155. 156. 156. 157. 157. 158. 158. 159. 159. 160. 160. 161. 161. 162. 162. 163. 163. 164. 164. 165. 165. 166. 166. 167. 167. 168. 168. 169. 169. 170. 170. 171. 171. 172. 172. 173. 173. 174. 174. 175. 175. 176. 176. 177. 177. 178. 178. 179. 179. 180. 180. 181. 181. 182. 182. 183. 183. 184. 184. 185. 185. 186. 186. 187. 187. 188. 188. 189. 189. 190. 190. 191. 191. 192. 192. 193. 193. 194. 194. 195. 195. 196. 196. 197. 197. 198. 198. 199. 199. 200. 200. 201. 201. 202. 202. 203. 203. 204. 204. 205. 205. 206. 206. 207. 207. 208. 208. 209. 209. 210. 210. 211. 211. 212. 212. 213. 213. 214. 214. 215. 215. 216. 216. 217. 217. 218. 218. 219. 219. 220. 220. 221. 221. 222. 222. 223. 223. 224. 224. 225. 225. 226. 226. 227. 227. 228. 228. 229. 229. 230. 230. 231. 231. 232. 232. 233. 233. 234. 234. 235. 235. 236. 236. 237. 237. 238. 238. 239. 239. 240. 240. 241. 241. 242. 242. 243. 243. 244. 244. 245. 245. 246. 246. 247. 247. 248. 248. 249. 249. 250. 250. 251. 251. 252. 252. 253. 253. 254. 254. 255. 255. 256. 256. 257. 257. 258. 258. 259. 259. 260. 260. 261. 261. 262. 262. 263. 263. 264. 264. 265. 265. 266. 266. 267. 267. 268. 268. 269. 269. 270. 270. 271. 271. 272. 272. 273. 273. 274. 274. 275. 275. 276. 276. 277. 277. 278. 278. 279. 279. 280. 280. 281. 281. 282. 282. 283. 283. 284. 284. 285. 285. 286. 286. 287. 287. 288. 288. 289. 289. 290. 290. 291. 291. 292. 292. 293. 293. 294. 294. 295. 295. 296. 296. 297. 297. 298. 298. 299. 299. 300. 300. 301. 301. 302. 302. 303. 303. 304. 304. 305. 305. 306. 306. 307. 307. 308. 308. 309. 309. 310. 310. 311. 311. 312. 312. 313. 313. 314. 314. 315. 315. 316. 316. 317. 317. 318. 318. 319. 319. 320. 320. 321. 321. 322. 322. 323. 323. 324. 324. 325. 325. 326. 326. 327. 327. 328. 328. 329. 329. 330. 330. 331. 331. 332. 332. 333. 333. 334. 334. 335. 335. 336. 336. 337. 337. 338. 338. 339. 339. 340. 340. 341. 341. 342. 342. 343. 343. 344. 344. 345. 345. 346. 346. 347. 347. 348. 348. 349. 349. 350. 350. 351. 351. 352. 352. 353. 353. 354. 354. 355. 355. 356. 356. 357. 357. 358. 358. 359. 359. 360. 360. 361. 361. 362. 362. 363. 363. 364. 364. 365. 365. 366. 366. 367. 367. 368. 368. 369. 369. 370. 370. 371. 371. 372. 372. 373. 373. 374. 374. 375. 375. 376. 376. 377. 377. 378. 378. 379. 379. 380. 380. 381. 381. 382. 382. 383. 383. 384. 384. 385. 385. 386. 386. 387. 387. 388. 388. 389. 389. 390. 390. 391. 391. 392. 392. 393. 393. 394. 394. 395. 395. 396. 396. 397. 397. 398. 398. 399. 399. 400. 400. 401. 401. 402. 402. 403. 403. 404. 404. 405. 405. 406. 406. 407. 407. 408. 408. 409. 409. 410. 410. 411. 411. 412. 412. 413. 413. 414. 414. 415. 415. 416. 416. 417. 417. 418. 418. 419. 419. 420. 420. 421. 421. 422. 422. 423. 423. 424. 424. 425. 425. 426. 426. 427. 427. 428. 428. 429. 429. 430. 430. 431. 431. 432. 432. 433. 433. 434. 434. 435. 435. 436. 436. 437. 437. 438. 438. 439. 439. 440. 440. 441. 441. 442. 442. 443. 443. 444. 444. 445. 445. 446. 446. 447. 447. 448. 448. 449. 449. 450. 450. 451. 451. 452. 452. 453. 453. 454. 454. 455. 455. 456. 456. 457. 457. 458. 458. 459. 459. 460. 460. 461. 461. 462. 462. 463. 463. 464. 464. 465. 465. 466. 466. 467. 467. 468. 468. 469. 469. 470. 470. 471. 471. 472. 472. 473. 473. 474. 474. 475. 475. 476. 476. 477. 477. 478. 478. 479. 479. 480. 480. 481. 481. 482. 482. 483. 483. 484. 484. 485. 485. 486. 486. 487. 487. 488. 488. 489. 489. 490. 490. 491. 491. 492. 492. 493. 493. 494. 494. 495. 495. 496. 496. 497. 497. 498. 498. 499. 499. 500. 500. 501. 501. 502. 502. 503. 503. 504. 504. 505. 505. 506. 506. 507. 507. 508. 508. 509. 509. 510. 510. 511. 511. 512. 512. 513. 513. 514. 514. 515. 515. 516. 516. 517. 517. 518. 518. 519. 519. 520. 520. 521. 521. 522. 522. 523. 523. 524. 524. 525. 525. 526. 526. 527. 527. 528. 528. 529. 529. 530. 530. 531. 531. 532. 532. 533. 533. 534. 534. 535. 535. 536. 536. 537. 537. 538. 538. 539. 539. 540. 540. 541. 541. 542. 542. 543. 543. 544. 544. 545. 545. 546. 546. 547. 547. 548. 548. 549. 549. 550. 550. 551. 551. 552. 552. 553. 553. 554. 554. 555. 555. 556. 556. 557. 557. 558. 558. 559. 559. 560. 560. 561. 561. 562. 562. 563. 563. 564. 564. 565. 565. 566. 566. 567. 567. 568. 568. 569. 569. 570. 570. 571. 571. 572. 572. 573. 573. 574. 574. 575. 575. 576. 576. 577. 577. 578. 578. 579. 579. 580. 580. 581. 581. 582. 582. 583. 583. 584. 584. 585. 585. 586. 586. 587. 587. 588. 588. 589. 589. 590. 590. 591. 591. 592. 592. 593. 593. 594. 594. 595. 595. 596. 596. 597. 597. 598. 598. 599. 599. 600. 600. 601. 601. 602. 602. 603. 603. 604. 604. 605. 605. 606. 606. 607. 607. 608. 608. 609. 609. 610. 610. 611. 611. 612. 612. 613. 613. 614. 614. 615. 615. 616. 616. 617. 617. 618. 618. 619. 619. 620. 620. 621. 621. 622. 622. 623. 623. 624. 624. 625. 625. 626. 626. 627. 627. 628. 628. 629. 629. 630. 630. 631. 631. 632. 632. 633. 633. 634. 634. 635. 635. 636. 636. 637. 637. 638. 638. 639. 639. 640. 640. 641. 641. 642. 642. 643. 643. 644. 644. 645. 645. 646. 646. 647. 647. 648. 648. 649. 649. 650. 650. 651. 651. 652. 652. 653. 653. 654. 654. 655. 655. 656. 656. 657. 657. 658. 658. 659. 659. 660. 660. 661. 661. 662. 662. 663. 663. 664. 664. 665. 665. 666. 666. 667. 667. 668. 668. 669. 669. 670. 670. 671. 671. 672. 672. 673. 673. 674. 674. 675. 675. 676. 676. 677. 677. 678. 678. 679. 679. 680. 680. 681. 681. 682. 682. 683. 683. 684. 684. 685. 685. 686. 686. 687. 687. 688. 688. 689. 689. 690. 690. 691. 691. 692. 692. 693. 693. 694. 694. 695. 695. 696. 696. 697. 697. 698. 698. 699. 699. 700. 700. 701. 701. 702. 702. 703. 703. 704. 704. 705. 705. 706. 706. 707. 707. 708. 708. 709. 709. 710. 710. 711. 711. 712. 712. 713. 713. 714. 714. 715. 715. 716. 716. 717. 717. 718. 718. 719. 719. 720. 720. 721. 721. 722. 722. 723. 723. 724. 724. 725. 725. 726. 726. 727. 727. 728. 728. 729. 729. 730. 730. 731. 731. 732. 732. 733. 733. 734. 734. 735. 735. 736. 736. 737. 737. 738. 738. 739. 739. 740. 740. 741. 741. 742. 742. 743. 743. 744. 744. 745. 745. 746. 746. 747. 747. 748. 748. 749. 749. 750. 750. 751. 751. 752. 752. 753. 753. 754. 754. 755. 755. 756. 756. 757. 757. 758. 758. 759. 759. 760. 760. 761. 761. 762. 762. 763. 763. 764. 764. 765. 765. 766. 766. 767. 767. 768. 768. 769. 769. 770. 770. 771. 771. 772. 772. 773. 773. 774. 774. 775. 775. 776. 776. 777. 777. 778. 778. 779. 779. 780. 780. 781. 781. 782. 782. 783. 783. 784. 784. 785. 785. 786. 786. 787. 787. 788. 788. 789. 789. 790. 790. 791. 791. 792. 792. 793. 793. 794. 794. 795. 795. 796. 796. 797. 797. 798. 798. 799. 799. 800. 800. 801. 801. 802. 802. 803. 803. 804. 804. 805. 805. 806. 806. 807. 807. 808. 808. 809. 809. 810. 810. 811. 811. 812. 812. 813. 813. 814. 814. 815. 815. 816. 816. 817. 817. 818. 818. 819. 819. 820. 820. 821. 821. 822. 822. 823. 823. 824. 824. 825. 825. 826. 826. 827. 827. 828. 828. 829. 829. 830. 830. 831. 831. 832. 832. 833. 833. 834. 834. 835. 835. 836. 836. 837. 837. 838. 838. 839. 839. 840. 840. 841. 841. 842. 842. 843. 843. 844. 844. 845. 845. 846. 846. 847. 847. 848. 848. 849. 849. 850. 850. 851. 851. 852. 852. 853. 853. 854. 854. 855. 855. 856. 856. 857. 857. 858. 858. 859. 859. 860. 860. 861. 861. 862. 862. 863. 863. 864. 864. 865. 865. 866. 866. 867. 867. 868. 868. 869. 869. 870. 870. 871. 871. 872. 872. 873. 873. 874. 874. 875. 875. 876. 876. 877. 877. 878. 878. 879. 879. 880. 880. 881. 881. 882. 882. 883. 883. 884. 884. 885. 885. 886. 886. 887. 887. 888. 888. 889. 889. 890. 890. 891. 891. 892. 892. 893. 893. 894. 894. 895. 895. 896. 896. 897. 897. 898. 898. 899. 899. 900. 900. 901. 901. 902. 902. 903. 903. 904. 904. 905. 905. 906. 906. 907. 907. 908. 908. 909. 909. 910. 910. 911. 911. 912. 912. 913. 913. 914. 914. 915. 915. 916. 916. 917. 917. 918. 918. 919. 919. 920. 920. 921. 921. 922. 922. 923. 923. 924. 924. 925. 925. 926. 926. 927. 927. 928. 928. 929. 929. 930. 930. 931. 931. 932. 932. 933. 933. 934. 934. 935. 935. 936. 936. 937. 937. 938. 938. 939. 939. 940. 940. 941. 941. 942. 942. 943. 943. 944. 944. 945. 945. 946. 946. 947. 947. 948. 948. 949. 949. 950. 950. 951. 951. 952. 952. 953. 953. 954. 954. 955. 955. 956. 956. 957. 957. 958. 958. 959. 959. 960. 960. 961. 961. 962. 962. 963. 963. 964. 964. 965. 965. 966. 966. 967. 967. 968. 968. 969. 969. 970. 970. 971. 971. 972. 972. 973. 973. 974. 974. 975. 975. 976. 976. 977. 977. 978. 978. 979. 979. 980. 980. 981. 981. 982. 982. 983. 983. 984. 984. 985. 985. 986. 986. 987. 987. 988. 988. 989. 989. 990. 990. 991. 991. 992. 992. 993. 993. 994. 994.*

non sit primum contentum in genere substantiæ, sed primum extra omne genus respectu totius esse.

Expositio, & confirmatio articuli.

Conclusio est: *In Deo nulla sunt accidentia*: quam tribus rationibus probat S. Thom. Quibus omis, quia facilius sunt, & iis etiam, quia Ciceranus notat, totam doctrinam articuli sententia Partium confirmare decreui. Est autem tam philosophi, quam Theologis indubitacum, omnia, quae in creaturis sunt accidentia, cum Deo tribuntur, in substantiam ipsius transire. Ita docent ex Partibus Augustinus 5. lib. de Trinitate cap. 4. 5. & 16. Boethius lib. de Trinitate, cum aiunt praedamenta accidentium, quae ad Deum transferuntur, substantiam significare. Consentient Athanasius in epistola ad Episcopos Africa: Basilius in epist. 141. ad Cæsarienses, Marius Victorinus lib. 1. contra Arianos, & Nicetas in orationem 40. Nazianzeni in illa verba, *Cupio dissolui*, &c. Eadem veritas definita est a Leone 1. epist. 93. ad Turibium cap. 5. & in Concilium Remensi contra Gilbertum, cuius acte inferius referimus disput. 120. cap. 2. non quod Gilbertus senserit in Deo esse accidentia, sed quod dixerit Deum non esse suam sapientiam. Cum autem in Concilio definitur Deum, hoc est: personam esse suam sapientiam, & suam deitatem, plane decernitur, nullum in Deo accidentis esse.

Ex philosophis vero ductu rationis naturalis hoc ipsum cognoverunt Plato in conuiuio, vbi de pulchro, quod ait esse Deum, inquit: *Semper est nec mutatione afficitur, nec vi pars pulchrum est, neque videtur, cui pulchritudo inest*, sed ipse per se pulchritudo, unde manus caterorum pulchritudo: & Plutarchus in lib. de doctrina Principum, vbi ait: *Non a similitudine ioui insuffia, sed ipse est insuffia, & lex exactissima*.

Ratione quoque philosophica monstrari potest. Omilla vero ratione Augustini, quæ ex Dei immutabilitate, non esse in ipso accidentis aliquod, quod separari possit, recte probat, hoc argumento aliqui vtruntur: *sive accidentis possit a Deo separari, sive non, si semel in Deo accidentis esse concedimus, ipsum ex duobus compositum dicere cogimur: nequit enim esse forma aliqua vera accidentis respectu aliquius, nisi ab illo ex natura rei ante intellectum distinguatur*. Deum autem compositum asserere, absurdum est, vt constat ex articulo 2. ergo quicquid in eo est, de illius substantia, & essentia est.

Verum, cum haec tenus in eo articulo 2. solum probatum sit, Deum non esse essentialementer compositum, ex eo autem quod aliquis dicat, in ipso esse aliquam accidentium compositionem, non sequatur in eo essentialementer compositionem, opus est, alia ratione probare, accidentiarum compositionem in Deo non reperi, quæ est huiusmodi. Cum Deus suæ naturæ sit summum, ens perfectissimum nullius indigens, quo nihil melius excogitari, ne dum esse potest, sequitur in sua essentia, & substantia omnem plenitudinem perfectionis contineri, nec alterius peregrinæ naturæ, aut formæ, qualis est accidentaria, indigere, quare non solum essentialementer, sed neque accidentiarie componi potest.

Cæterum, cum sint quædam appellations, quæ ex tempore Deo tribuantur, vt creatoris, Domini

ARTIC. VI. & VII.

ni &c. non ex aliqua in ipso mutatione in tempore facta, sed per extrinsecam dominationem, & respectum ex mutatione creaturæ Deo dicuntur conuenire, id quod optime notauit Augustinus lib. 5. de Trinit. c. 16. & Hieronymus in illud Amos 9. *Ecce ego mandabo, vbi inquit: Non ergo Deus mutatur, qui semper est immutabilis, sed nos eum nostra conuersione mutamus: ac si dicat, nulla in ipso mutatione est, sed quia nos mutamur, ipse alio modo nos respicit dicatur. Quare, vt more logicorum loquamur, quamvis in Deo non sit aliquid accidentis praedicamentum, hoc est aliquid forma intrinseca, est tamen accidentis praedicabile, id est, aliquid de illo prædicatione quinto praedicabilis prædicari potest. Imo vero, si aliquid est predicanendum, quod per extrinsecum solum respectum de substantiam dicatur, aliquid etiam de Deo enunciari, ratione solius simplicitatis non repugnat.*

ARTICVLVS VII.

Vtrum Deus sit omnino simplex.

Ad septimum sic proceditur. *Vi-* 20
deretur quod Deus non sit omnino simplex. Ea enim quæ sunt à Deo, contra c. 16. 1. dicit. 8. q. 4. art. 1. Et 1.
imitantur ipsum: vnde à primo ente sunt 18. & 19. Et contra c. 16.
omnia entia & a primo bono sunt omnia in bono: sed in rebus, quæ sunt à Deo; nihil po. q. 7. art. 1.
est omnino simplex: ergo Deus non est omni- caus. 1. Et opus. 3.
nino simplex. caus. 1. Et 2.

2. Præterea, Omne quod est melius, Deo attribuendum est: sed apud nos composita sunt meliora simplicibus: sicut corpora mixta elementis, & animalia plantis: ergo non est dicendum quod Deus sit omnino simplex.

Sed contra est, quod August. dicit 6. de Cap. 6. q. 7. Trinitat. quod Deus vere, & summe simplex est.

Respondeo dicendum, quod Deum omnino esse simplicem multipliciter potest esse manifestum.

Primo quidem per supradicta in quæstione. Cum enim in Deo non sit compositione, neque quantitatuarum partium: quia corpus non est: neque compositio formæ, & materia neque in eo sit aliud natura, & suppositum: neque aliud essentia, & esse: neque in eo sit compositio generis, & differentiæ: neque subiecti, & accidentis, manifestum est quod Deus nullo modo compositus est, sed omnino simplex.

Secundo, quia omne compositum est posterius suis componentibus, & dependet eis: Deus autem est primum ens, vt supra ostensum est.

Tertio, quia omne compositum causam haberet: quæ enim secundum se diversa sunt, non conuenient in aliquod unum, nisi per aliquam causam adunantem ipsa, Deus autem non haber causam, vt supra

Articulus
præced. huius
quæst.

præ ostentum est, cum sit prima causa efficiens.

Quarto, quia in omni composito oportet esse potentiam, & actum, quod in Deo non est: quia vel una partium est actus respectu alterius, vel alatem omnes partes sunt sicut in potentia respectu totius.

Quinto, quia omne compositum est alicuius, quod non conuenit alicuius suarum partium, & quidem in totis dissimiliis partium manifestum est: nulla enim partium hominis est homo: neque aliqua partium pedis est pes. In totis vero similiis partium, sicut aliquid, quod dicitur de toto, dicatur de parte, sicut pars aeris est aer, & aquæ aqua: aliquid tamen dicitur de toto quod non conuenit alicuius partium: non enim si tota aqua est bicubita, & pars eius. Sic igitur in omni composito est aliquid quod non est ipsum, hoc autem etiæ possit dici de habente formam, quod scilicet habeat aliquid quod non est ipsum: puta in albo est aliquid quod non pertinet ad rationem albi: tamen in ipsa forma nihil est alienum; vnde cum Deus sit ipsa forma, vel potius ipsum esse, nullo modo compositus esse potest. Et hanc rationem tangit Hilar. 7. de Trinit. dicens: Deus qui virtus est ex infirmis non contineatur; neque qui lux est, ex obscuris coaptatur.

Ad primum dicendum, quod ea, quae sunt a Deo, imitantur Deum sicut casata primam causam. Est autem hoc de ratione casati, quod sit aliquo modo compositum: quia ad minus esse eius est aliud, quam quod quid est, ut infra parbitur.

Ad secundum dicendum, quod apud nos composita sunt meliora simplicibus: quia perfectio bonitatis creatura non inuenitur in uno simplici, sed in multis: sed perfectio diuina bonitatis inuenitur in uno simplici, ut infra ostenderetur.

Confirmatio doctrine articuli.

Conclusio est: Deus est omnino simplex: quæ non solum ad dogma fidei pertinet, sed etiam ratione philosophica evidenter constat. Primum deinde fuit in Concilio Remensi, ut superiori articulo notauiimus. Nam quamvis Gilbertus expresse non dixerit, Deus esse compositum, ex eius tamen sententiâ sequebatur. An vero idem inferri possit ex eorum opinione, qui dicunt attributa diuina differre ex natura rei inter se, & ab essentia, videbimus dñp. 116. Oppositorum aperte errorem, qui Deo compositionem tribuit, adscribit Petro Abailardo Præteolus in suo Elencho heretorum, quem tandem errorem Bernardus epist. 188. & 190. & 191. inter alios errores Abailardi non refert. Deinde eadem veritas definita fuit in Concilio Lateranense sub Innocentio 3. & refertur in c. Firmiter de summa Trinitate, & fide Cathol. Rati-

Vñq. in 1. partem Tomus 1.

tione quoque naturali à nobis probata est disp.

21. cap. 3. Porro de simplicitate Dei eleganter disputatione Hilarius & de Trinitate, August. lib. 11. de Hilaria. ciuit. cap. 10. & libro 15. cap. 17. Illoodus lib. 1. de August. 15. Boethius lib. de Trinit. cap. 3. Boethius. Bernard. lib. 5. de consideratione, Aristot. quoque Bernard. 12. met. cap. 7. primam substantiam, hoc est, Deum simplicem esse, & indivisibilem pronunciat. Aristot.

Vtrum Deus in compositionem aliorum veniat.

A Doctorum sic proceditur. Videatur quod Deus in compositionem aliorum veniat. Dicit enim Dionysius 4. c. cœl. Hierarch. Esse omnium est, quæ super esse est, Deitas: sed esse omnium intrat compositionem vniuersitatis: ergo Deus in compositionem aliorum venit.

2. Præterea, Deus est forma: dicit enim Augustinus in libro de verb. Domini, quod verbum Dei, quod est Deus, est forma quædam non formata: sed forma est pars compositi: ergo Deus est pars aliorum compositi.

3. Præterea, Quæcumque sunt, & nullum modo differunt, sunt idem: sed Deus & materia prima sunt, & nullum modo differunt: ergo penitus sunt idem. Sed materia prima intrat compositionem rerum: ergo & Deus. Probatio medie, Quæcumque differunt, aliquibus differentiis differunt, & ita oportet eam esse composita: sed Deus, & materia prima sunt omnino simplicia: ergo nullum modo differunt.

Sed contra est, quod dicit Dionys. 2. c. de diu. nom. quod neque tactus est eius, scilicet Dei: neque alia quædam ad partes committendas communio.

2. Præterea, dicitur in libro de causis, quod causa prima regit omnes res, præterquam committendas eis.

Respondeo dicendum, quod circa hoc facerunt tres errores. Quidam enim posuerunt, quod Deus est et anima mundi, ut patet, pet. Augustin. in libro 7. de ciuit. Dei: & ad hoc etiam reducitur, quod quidam dixerunt, Deum esse animam primi cœli. Alij autem dixerunt, Deum esse principium formale omnium rerum: & hæc dicitur fuisse opinio Almariorum. Sed tertius error fuit Daud de Dinando, qui stultissime posuit Deum esse materialiam primam. Omnia enim hæc manifestam continent falsitatem: neque est possibile Deum aliquo modo in compositione alicuius ventre: nec sicut principium formale; nec sicut principiis materialiis.

Primo quidem, quia supra diximus Deum esse primam causam efficientem. Causa autem efficiens cum forma rei factæ non incidit in idem numero, sed formam in idem specie: homo enim generat hominem. Materia vero cum causa efficiens non incidit in idem numero, nec in idem specie: quia hoc est in potentia, illud vero in actu.

Secundo, quia cum Deus sit prima causa efficiens, eius est primo, & per se agere: quod autem venit in compositionem alicuius, non est primo, & per se agens, sed magis compositum, non enim manus agit, sed homo per manum, & ignis calefacit per calorem: unde Deus non potest esse pars alicuius compositi.

Tertio, quia nulla pars compositi potest esse simpliciter prima in entibus, neque etiam materia, & forma, quæ sunt primæ partes compositorum: nam materia est in potentia: potentia autem est posterior actu simpliciter, ut ex dictis patet, forma autem quæ est pars compositi, est forma participata: sicut autem participans est posterius eo, quod est per essentiam, ita & ipsum participatum: sicut ignis in ignitis est posterior eo quod est per essentiam. Ostensum est autem, quod Deus est primum ens simpliciter.

Ad primum ergo dicendum, quod Deitas dicitur esse omnium effectiue, & exemplariter, non autem per essentiam.

Ad secundum dicendum, quod Verbum est forma exemplaris, non autem forma, quæ est pars compositi.

Ad tertium dicendum, quod simplicia non differunt alicibus aliis differentiis, hoc enim compositorum est: homo enim, & equus differunt rationali, & irrationali differentiis, quæ quidem differentiæ non differunt amplius ab inuicem aliis differentiis: unde si fiat vis in verbo, non proprie dicuntur differre, sed diuersa esse. Vnde secundū Philosophum 10. Metaph. diuersum absolute dicitur: sed omnes differens aliquo differt: unde si fiat vis in verbo, materia prima, & Deus non differunt, sed sunt diuersa seipso: unde non sequitur quod sint idem.

Confirmatio articuli.

CONCLVSIONE est: Deus non potest cum alio in compositionem alicuius conuenire. Conclusio huius articuli non minus in philosophia, & Theologia certa est, quam præcedentis: fuerunt tamen non pauci, qui oppositum aucti sunt affirmare. Primum ex philosophis teste Eusebii lib. 14. de preparacione euangelica c. 6. Democritus docuit, Deum esse animam mundi, ac propterea ipsum igne p. in compo. id. la formam habere. Huius tamen errorem longe rem venire. aliter refert Ciceron lib. 14. de natura Deorum. In

hanc vero sententiam Stoicos commemorat Epi- *Eusebii*, phanius lib. 1. hæret. 5. quam Damascenus in suo *Democriti* Cicer. lib. de hæretibus non omnibus, sed quibusdam Epiphanius. Stoicorum adscribit, eamque secutum fuisse Py- *Stoici*,thagoram censem Ludouicu Viues in c. 17. lib. 4. *Pythagor.* de ciuitate Dei. Ex Christianis autem omnium primi *Ludou. Viues* Priscillianistæ in hoc errore fuisse videntur, cum *Priscillani* asserterent animam hominis diuinam esse substantiam erroris, vel partem illius, ut constat ex Concil. *Priscillian.* Tole- *Concil. Tole-* rati, in confessione fidei, & Leone pp. 1. in epistol. *tan. 1.* ad Turibium 9. 3. cap. 5. Clarius tamen Petrus A. Leo pp. 1. *Leo pp. 1.* bailardus teste Bernardo in epist. 190. cum docuit *Abalard.* Spiritum sanctum esse animam mundi: quam *Bernard.* sententiam ex Platone didicisse tradit Bernar. *Abalard.* Dem. Petrus *Abalard.* inter errores cuiusdam Almerici, qui fuit tempo- *Almericus in* re Innocentij 3. Turrecremata lib. 4. summa c. 35. cundem errori *rem incide-* hunc errorum enumerat: dicebat enim omnia esse *rem incide-* fe *vinum, & euilem naturam, immo omnia esse Deum,* runt. & Deum ipsum essentiam esse omnium rerum: *Almericus.* quem hæreticum vñico verbo datinat Innocen- *Turicere.* tius c. *damnamus*, de summa Trinitate, & fide Ca- *Innocentius.* *Concilia* thol. ex Scriptura quoque aperte demonstratur, non posse Deum esse animam totius mundi: nam *lob. 22.* *lob. 22.* dicitur: *Excellor calo est, &c. 2. Paralip. 2. Cor. 2. Paralip. 28.* *lum, & cali calorum enim capere non possunt.* Si autem Deus esset anima mundi, esset profecto intra ipsum conclusus, & definitus, ut extra ipsum nullo modo esse posset, quod est absurdum, ut inferius probabitur disp. 29. cap. 4. Id ipsum optime ostendit Augustinus c. citato, & sequenti.

Porro Deum non posse conuenire in compositione alicuius, hac ratione potest ostendti. Omne id, ex quo aliquid componitur imperfectius est ipso composito: atqui Deus est rerum omnium perfectissimus: ergo ex ipso nulla res alia componi potest. Qui vero oppositum docuerunt, eo videntur decepti, quod vniuersum hoc conspiciunt, ita à Deo efficiente, & seruante pendere, ut si in illo non minus esse non posset, quam anima sine anima viuere. Ob id tamen non deberent affirmare, Deum ipsum, aut mundi, aut aliarum rerum animam esse.

De philosophis quidem antiquis non satis perspectum habeo, an dixerint Deum vere esse animam mundi, tanquam formam, & naturam illius, vel solum per modum efficientis, & conseruantis, eo modo quo nonnulli arbitrantur Aristotelem appellas intelligentiam motricem coeli, animam eius assistentem. De hereticis vero Priscillianistis *Priscillian.* dabium non est, docuisse animam nostram informantem, quandam Dei portionem esse. In quem sensum eorum damnant errorem Concilium Tolitanum primum, & Leo primus, & tandem Leo concludit, nullam tam præcipuam esse facturam, cui Deus ipse natura sit, hoc est, forma: nomine enim naturæ formam appellat, sicut Arist. 2. *Phyl. Arist.* c. 1. & clariss. 5. Meta. c. 4. vbi circa finem ait, pri- *Concil. Tol.* *Let. 1.* *Leo. 1.* *metam, & quæ proprie dicitur natura, esse substantiam, hoc est, formam eorum, quæ in seipso, ut ipsa sunt, motus principium habent: materiam ve-* *ro* *metaphorice, & quod huius sit suscepitua, na-* *turam dicit, De Abalardo etiam, & Almerico du-* *bium non est, de anima informante fuisse locutus.*

QVÆSTIO IV.

De perfectione Dei.

P Ost considerationem diuinæ simplicitatis, de perfectione ipsius Dei dicendum

dum est. Et quia unumquodque secundum quod perfectum est, sic dicitur bonum: primo agendum est de perfectione diuina. Secundo de eius bonitate.

Notatio circa totam questionem.

Quemadmodum in iis questionibus elucidatis, quæ difficultiores sunt, & aliquid habent animaduersione dignum, nec tempori, nec labori parcentur est, sic etiam in faciliisibus longam texere tractationem, reprehensione dignum iudicari debet. Ideo in totam hanc quest. quæ facilima est, unum tantum adnotare liber, quod ex doctrina præcedenti, & ex iis, quæ dicimus in quest. 13. manifeste colligitur: nempe in Deo quidam esse perfectiones eminentes, solum, & virtute, quafdam vero formaliter, & proprie, vel potius naturam Dei simplicissimam virtute quidam perfections continere, alias vero ipsi formaliter conuenire. Illas quidem dicitur virtute continere, quæ in suo intrinseco, & essentiali conceptu quantumvis abstracto imperfectionem aliquam includunt: quales sunt rerum corporearum. Dicitur autem eas eminenter continere, quia in se virtutem habet eminentem ad eas producendas. Quare perfectio lapidis, quæ in Deo est eminenter, in ipso Deo vitam habet, in lapide autem sine vita est. De hoc modo quo res in Deo dicuntur esse, multa dicemus disp. 5. c. 3. & disp. 70. c. 2. Illæ autem perfectiones, quæ intelligi possunt ab omni imperfectione purgatae in Deo formaliter, & proprie dicuntur esse, non quidem distincte ex natura rei, ut disp. 116. dicemus, sed in una simplicissima essentia, absque distinctione coniunctæ. Cetera, quæ Caietanus, & rectiones in hanc questionem tractant facili sunt, & ad ea, quæ deinceps dicenda sunt minime necessaria. In artic. 3. in sol. 4. notandum erat, quare creature dicantur Deo assimilari, Deus autem non creaturis, de hoc tamen differemus d. 167. c. vlt.

ARTICVLVS I.

Virtus Deus si perfectus.

ARTIC. I.

105

qui Philosophi, scilicet Pythagorici, & Lib. 12. met. 10. 3. Leucippus, non attribuerunt optimum, & perfectissimum primo principio. Cuius ratio est, quia philosophi antiqui considerauerunt principium materiae tantum: primum autem principium materiale imperficiatum est. Cum enim materia in quantum huiusmodi sit in potentia: oportet quod primum principium materiae sit maxime in potentia, & ita maxime imperfectum. Deus autem ponitur primum principium non materiale, sed in genere causæ efficientis: & hoc oportet esse perfectissimum. Sicut enim materia, in quantum huiusmodi, est in potentia, ita agens in quantum huiusmodi est in actu: unde primum principium actuū oportet maxime esse in actu: & per consequens maxime esse perfectum: secundum hoc enim dicitur aliquid esse perfectum, secundum quod est actu: nam perfectum dicitur, cui nihil deest secundum modum sive perfectionis.

Ad primum ergo dicendum, quod si-
cuit dicit Gregor. balbutiando, ut possumus, excella Dei resonamus: quod enim factum non est, perfectum propriæ dici non potest. Sed quia in his, quæ sunt, tunc dicitur esse aliquid perfectum, cum de potentia educitur in actu, transsumitur hoc nomen perfectum ad significandum omne illud cui non deest esse in actu, sive hoc habeat permodum perfectionis, sive non.

Ad secundum dicendum, quod principium materiale, quod apud nos imperfectum inuenitur, non potest esse simpliciter primum, sed præceditur ab alio perfe-
cto. Nam semen, licet sit principium animalis generati ex semine, tamen habet ante se animal, vel plantam, unde deciditur. Oportet enim ante id, quod est in po-
tentia esse aliquid actu, cum ens in potentia, non reducatur id actu, nisi per ali-
quod ens in actu.

Ad tertium dicendum, quod ipsum esse est perfectissimum omnium: compa-
tatur enim ad omnia, ut actu: nihil enim habet actualitatem, nisi in quantum est: unde ipsum esse est actualitas omnium
rerum, & etiam ipsarum formarum: unde non comparatur ad alia. sicut recipiens ad receptum, sed magis sicut receptum ad recipiens: cum enim dico esse hominis, vel equi, vel cuiuscunque alterius, ipsum esse consideratur, ut formalis, & receptum, non autem ut illud, cui com-
petit esse.

Perfectionum
alii formalis-
ter alia emi-
nenter con-
sideratur in
Deo.

30

1. 108. tr. 4. 2. 8.
2. 109. 1. 2.
3. 1. 3. 13. Et
4. 2. 6. 13. Et
5. 2. 6. 13. Et
6. 2. 6. 13. Et
7. 1. 4.

quæ frater
4. 4.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

AD primum sic proceditur. Vide-
tur quod esse perfectum non con-
ueniat Deo. Perfectum enim di-
citur, quasi totaliter factum: sed Deo non
conuenit esse factum: ergo nec esse perfe-
ctum.

2. Præterea, Deus est primum rerum principium, sed principia rerum videntur esse imperfecta. Semen enim est principium animalium, & plantarum: ergo Deus est imperfectus.

3. Præterea, Osterium est supra, quod essentia Dei est ipsum esse, sed ipsum esse videtur esse imperfectissimum, cum sit communissimum, & recipiens omnium additiones: Ergo Deus est imperfectus.

Sed contra est, quod dicitur Matth. 5. estote perfecti, sicut & Pater vester cœlestis perfectus est.

Respondeo dicendum, quod sicut Philosophus narrat in 12. Mer. quidam anti-

A R-

ARTICVLVS II.

Vtrum in Deo sint perfectiones omnium rerum.

23
4. dñs. 2. a. 2.
G. 3. Et 1.
con. c. 28. G.
31. Et 1. b. 2.
6. 2. Et opus.
3. 4. 22. 28.
G. 33.
q. p. a. 4. 7.

AD secundum sic proceditur. Videtur quod in Deo non sint perfectiones omnium rerum: Deus enim simplex est, ut ostensum est: sed perfectiones rerum sunt multæ & diuersæ: ergo in Deo non sunt omnes perfectiones rerum.

2. Præterea, Opposita non possunt esse in eodem: sed perfectiones rerum sunt opposita: vnaquæque enim species perficitur per suam differentiam specificam: differentiæ autem, quibus diuiditur genus, & constituuntur species, sunt opposita: cum ergo opposita non possint simul esse in eodem, videtur quod non omnes rerum perfectiones sint in Deo.

3. Præterea, Viuens est perfectius quam ens, & sapiens quam viuens: Ergo & viuere est perfectius quam esse, & latere, quam vivere: sed essentia Dei est ipsum esse: ergo non habet in se perfectionem vitæ, & sapientiæ, & alias huiusmodi perfectiones.

Sed contra est, quod dicit Dionysius, capite de diu. nomin. quod Deus in una existentia omnia prahabat.

Respondeo dicendum, quod in Deo sunt perfectiones omnium rerum. Vnde & dicitur viuens aliter perfectus: quia non deest ei aliqua nobilitas, quæ inueniatur in aliquo genere, ut dicit Commun. in 5. Meta. Et hoc quidem ex duobus considerari potest.

Primo quidem per hoc, quod quicquid perfectionis est in effectu, oportet inueniri in causa effectiva: vel secundum eandem rationem, si sit agens viuocum, ut homo generat hominem: vel eminentiiori modo, si sit agens æquiuocum: sicut in Sole est similitudo eorum, quæ generantur per virutem Solis. Manifestum est enim quod effectus præexistit virtute in causa agenti: præexistere autem in virtute causa agentis non est præexistere imperfectiori modo, sed perfectiori, licet præexistere in potentia causæ materialis sit præexistere imperfectiori modo: eo quod materia in quantum huiusmodi est imperfecta, agens vero in quantum huiusmodi est perfectum. Cum ergo Deus sit prima causa effectiva rerum, oportet omnium rerum perfectiones præexistere in Deo secundum eminentiorem modum. Et hanc rationem tangit Dionysius, cap. de diu. nom. dicens de Deo, quod non quidem hoc est, hoc autem non est, sed omnia est, ut omnium causa.

Cap. 5. à me.
dñs.

ARTICVLVS III.

Secundo vero ex hoc, quod supra ostendimus est, quod Deus est ipsum esse per se subsistens: ex quo oportet, quod totam perfectionem essendi in se contineat. Manifestum est enim quod si aliquod calidum non habet totam perfectionem caliditatis, hoc ideo est, quia calor non participatur secundum perfectam rationem: sed si calor esset per se subsistens, non posset ei aliquid deesse de virtute caloris: vnde, cum Deus sit ipsum esse subsistens, nihil de perfectione essendi potest ei deesse. Omnia autem perfectiones pertinent ad perfectionem essendi: secundum hoc enim aliqua perfecta sunt, quod aliquo modo esse habent: vnde sequitur quod nullius rei perfectio Deo delit. Et hanc etiam rationem tangit Dionysius, cap. de diu. nom. dicens: Quod Deus non quodammodo est existens, sed simpliciter, & incircumscripe totum in seipso uniformiter esse præcipit: & postea subdit, quod ipse est esse subsistentibus.

Ad primum ergo dicendum, quod sicut ut Sol, ut dicit Dionysius, c. de diu. nom. sensibilium substantias, & qualitates multas, & differentes ipsa vnu existens, & uniformiter lucendo in seipso uniformiter præcipit; ita multo magis in causa omnium necessitatis est præexistere omnia secundum naturalem unionem: & sic quæ sunt diuersæ, & opposita in seipso, in Deo præexistunt, ut vnu absque detimento simplicitatis ipsius. Et per hoc patet solutio ad secundum.

Ad tertium dicendum, quod sicut in eodem cap. idem Dionysius dicit, licet ipsum esse fit perfectius, quam vita: & ipsa vita, quam ipsa sapientia, si considerentur secundum quod distinguuntur ratione: tamen viuens est perfectius, quam ens tantum: quia viuens etiam est ens, & sapiens est ens, & viuens. Licet igitur ens non includat in se viuens, & sapiens: quia non oportet quod illud quod participat esse, participet ipsum secundum omnem modum essendi, tamen ipsum esse Dei includit in se vitam, & sapientiam: quia nulla de perfectionibus essendi potest deesse ei, quod est ipsum esse subsistens.

ARTICVLVS III.
Vtrum aliqua creatura possit esse simili Deo.

AD tertium sic proceditur. Videatur quod nulla creatura possit esse simili Deo. Dicitur enim in Psalm. Non est simili tui in diis Domine, sed inter omnes creaturas excellentiores, quæ dicuntur dii participatiæ: multo ergo minus alia creaturæ possunt dici Deo similes.

2. Præ-

2. Præterea, Similitudo est comparatio quædam: non est autem comparatio eorum, quæ sunt diversorum generum: ergo nec similitudo: Non enim dicimus, quod dulcedo sit similis albedini: sed nulla creatura est eiusdem generis cum Deo, cum Deus non sit in genere, ut supra ostensum est: ergo nulla creatura est similis Deo.

3. Præterea, Similia dicuntur, quæ conueniunt in forma: sed nihil conuenit cum Deo in forma: nullius enim essentia rei est ipsum esse, nisi solius Dei: ergo nulla creatura potest esse similis Deo.

4. Præterea, In similibus est mutua similitudo; nam simile est simili simile. Si igitur aliqua creatura est similis Deo, & Deus est similis alii creaturae: quod est contra id, quod dicitur Isaiæ 40. Cui simile fecisti Deum?

Sed contra est quod dicitur Genes. 1. Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram, & primæ Ioann. 3. Cum apparuerit, similes ei erimus.

Respondeo dicendum, quod cum similitudo attendatur secundum conuenientiam, vel communicationem in forma: multiplex est similitudo secundum multos modos cōmunicandi in forma. Quædam enim dicuntur similia, quæ communicant in eadem forma secundum eandem rationem, & secundum eundem modum: & hæc non solum dicuntur similia, sed æqualiter alba dicuntur similia in albedine, & hæc est perfectissima similitudo. Alio modo dicuntur similia, quæ communicant in forma secundum eandem rationem, & non secundum eundem modum, sed secundum magis, & minus: ut minus album dicatur simile magis albo: & hæc est similitudo imperfecta. Tertio modo dicuntur aliqua similia, quæ communicant in eadem forma, sed non secundum eandem rationem, ut patet in agentibus non vniuersis. Cum enim omne agens agat sibi simile in quātum est agens, agit autem vnumquodque secundum suam formam, necesse est quod in effectu sit similitudo formæ agentis. Si ergo agens sit contentum in eadem specie cum suo effectu, erit similitudo inter faciens, & factum in forma, secundum eandem rationem speciei, sicut homo generat hominem: si autem agens non sit contentum in eadem specie, erit similitudo, sed non secundum eandem rationem speciei: sicut ea, quæ generantur ex virtute Solis, accidunt quidem ad aliquam similitudinem Solis; non tamen ut recipient for-

mat Solis secundum similitudinem speciei, sed secundum similitudinem generis. Si igitur sit aliquod agens, quod non in genere continetur, effectus eius adhuc magis accident remote ad similitudinem formæ agentis, non tamē ita quod participant similitudinem formæ agentis secundum eandem rationem speciei, aut generis, sed secundum aliqualem analogiam, sicut ipsum esse est commune omnibus. Et hoc modo illa, quæ sunt à Deo, assimilantur ei in quantum sunt entia, ut primo vniuersali principio totius esse.

Ad primum ergo dicendum, quod sicut dicit Dionys. 9. cap. diui. nom. cum sa-

Cap. 9. 2
media.

Scriptura dicit aliquid non esse simile Deo, non est contrarium assimilationi ad ipsum. Eadem enim sunt similia Deo, & dissimilia: similia quidem secundum quod imitantur ipsum, prout contigit cum imitari, qui non perfecte imitabilis est. Dissimilia vero, secundum quod deficiunt à sua causa, non solum secundum suam intentionem, & remissionem, sicut minus album deficit à magis albo, sed quia non est conuenientia nec secundum speciem nec secundum genus.

Ad secundum dicendum, quod Deus non se habet ad creaturas sicut res diuerorum generum, sed sicut id, quod est extra omne genus, & principium omnium generum.

Ad tertium dicendum, quod non dicitur esse similitudo creaturæ ad Deum propter communicantiam in forma, secundum eandem rationem generis, & speciei, sed secundum analogiam tantum: prout scilicet Deus est ens per essentiam, & alia per participationem.

Ad quartum dicendum, quod licet aliquo modo concedatur, quod creatura sit similis Deo, nullo tamen modo concedendum est, quod Deus sit similis creaturæ: quia, ut dicit Dionys. 9. cap. de diui. nom. Cap. 9. 2
media. In his, quæ vnius ordinis sunt, recipitur mutua similitudo, non autem in causa & causato. Dicimus enim quod imago sit similis homini, & non è conuerso: & similiter dici potest aliquo modo, quod creatura sit similis Deo: non tamen quod Deus sit similis creaturæ.

QVÆSTIO V.

De bono in communi.

DEinde quæritur de bono. Et primo, de bono, in communi. Secundo, de honestate Dei.

In hac quæstione disputatione S. Thomas de bono in vniuersum, cuius quidem disputatione ad philosophum propriè spectabat, ut in sequenti pro-

bet

bet id, quod ad Theologum pertinet, scilicet Deum esse bonum. Quoniam vero ex iis, quae dicemus, patet, non parum aliquem errare posse in assignanda ratione bonitatis in Deo, si eam in uniusum ignorauerit, idcirco ea, quae ad hanc Theologican veritatem conducere videbuntur, quamvis philosophica sint, in questionem reuocare necessarium duximus.

ARTICVLVS I.

Vtrum bonum differat secundum rem ab ente.

25
1. diff. 8 q. 5.
art. 3. Et ve-
risim. q. 4.
art. 1. c. 2.
art. 8.
In lib. An o-
mne quod est
bonum sit
civica med.
illius.

In ter. propo-
siti. 2. 1. & 22.
Lib. 1. q. 32.
civica prime.
tom. 2.

In princip.
Ethic. tom. 5.

q. 3. art. 4.
& ques. 4.
art. 1. ad 3.

AD primum sic proceditur. Videatur quod bonum differat secundum rem ab ente. Dicit enim Boet. in lib. de hebdoma. Intueor in rebus aliud esse quod sunt bona, & aliud esse quod sunt: Ergo bonum, & ens differunt secundum rem.

ho. 2. Præterea, Nihil informatur seipso: sed bonum dicitur per informationem entis, ut habetur in comment. lib. de causis: Ergo bonum differt secundum rem ab ente.

ho. 3. Præterea, Bonum suscipit magis & minus: esse autem non suscipit magis, & minus: Ergo bonum differt secundum rem ab ente.

ho. 4. Sed contra est, quod Augustin. dicit in libro de doctrina Christi. quod in quantum sumus, boni sumus.

Respondeo dicendum, quod bonum, & ens sunt idem secundum rem, sed differunt secundum rationem tantum: quod si patet. Ratio enim boni in hoc consistit, quod aliquid sit appetibile: vnde Philosophus in 1. Ethicor. dicit, quod bonum est, quod omnia appetunt: manifestum est autem, quod unumquodque est appetibile secundum quod est perfectum: nam omnia appetunt suam perfectionem. In tantum est autem perfectum unumquodque, in quantum est actu: vnde manifestum est, quod intantum est aliquid bonum, in quantum est ens: esse enim est actualitas omnis rei, ut ex superioribus patet. Vnde manifestum est, quod bonum, & ens sunt idem secundum rem: sed bonum dicit rationem appetibilis, quam non dicit ens.

Ad primum ergo dicendum, quod licet bonum, & ens sint idem secundum rem: quia tamen differunt secundum rationem, non eodem modo dicitur aliquid ens simpliciter, & bonum simpliciter. Nam cum ens dicat aliquid proprie esse in actu: actu autem proprie ordinem habeat ad potentiam: secundum hoc simpliciter aliquid dicitur ens, secundum quod est primo discernitur ab eo, quod in potentia tantum: hoc autem est esse substantia.

ARTIC. I.

le rei vniuersitatisque: vnde per suum esse substantiale dicitur unumquodque ens simpliciter: per actus autem superadditos dicitur aliquid esse secundum quid: sicut esse album significat esse secundum quid. Non enim esse album afferat esse in potentia simpliciter, cum adueniat rei iam præexistenti in actu. Sed bonum dicit rationem perfecti, quod est appetibile, & per consequens dicit rationem ultimi. Vnde id quod est ultimo perfectum, dicitur bonum simpliciter: Quod autem non habet ultimam perfectionem, quam debet habere, quamvis habeat aliquam perfectionem in quantum est actu, non tamen dicitur perfectum simpliciter, nec bonum simpliciter, sed secundum quid. Sic ergo secundum primum esse, quod est substantiale, dicitur aliquid ens simpliciter, & bonum secundum quid, id est, in quantum est ens: secundum vero ultimum actum dicitur aliquid ens secundum quid, & bonum simpliciter. Sic ergo quod dicit Boetius quod in rebus aliud est quod sunt bona, & aliud quod sunt, referendum est ad esse bonum simpliciter, & ad esse simpliciter: quia secundum primum actum est aliquid ens simpliciter; & secundum ultimum bonum simpliciter, & tamen secundum primum actum est quodammodo bonum, & secundum ultimum actum est quodammodo ens.

Ad secundum dicendum, quod bonum dicitur per informationem prout accipitur bonum simpliciter secundum ultimum actum.

Et similiter dicendum ad tertium, quod bonum dicitur secundum magis, & minus secundum actum superuenientem, puta secundum scientiam, vel virtutem.

Conclusio est. Bonum, & ens sunt idem secundum rem, sed bonum includit rationem appetibilis, quam non habet ens. Qua conclusione S. Doctor manifeste indicat, haec duo sola ratione distingui.

DISPUTATIO XXIII.

Quæ sit formalis ratio boni vniuersim, & quo pacto Deo conueniat.

Sententia Durandi, cap. 1.

Refutatio precedens sententia, cap. 2.

Duae aliae sententiae de eadem re, cap. 3.

Prior pars verioris sententiae, cap. 4.

Posterior pars verioris sententiae, cap. 5.

Quædam oppositiones contra predictas, cap. 6.

Corollaria precedentis doctrine, cap. 7.

CAPVT I.

Sententia Durandi.

Cum in hoc art. vera ratio, & definitio boni: statim nobis tradatur, ex qua colligere debemus Deum esse bonum, enitendum nobis est ita